

Høringsammenstilling for Leketøy

Versjon 1.0

Til NMN

Nordisk Miljømerking

Svanmerket Leketøy - Høringssammenstilling 095 /NMN, 15.05.2007

1	Sammendrag	2
2	Om høringen	4
3	Sammenstilling av innkomne svar	4
4	Generelle kommentarer till kriteriene	5
5	Kommentarer till kriteriene, i detalj	18
5.1	Generelt.....	18
5.2	Helse og miljøkrav (kapittel 2 i høringsdokumentet)	19
5.3	Krav til plast og gummi	19
5.4	Krav til tekstil	28
5.5	Krav på stoppmaterial	31
5.6	Krav til heltre og trebaserte materialer	31
5.7	Krav til overflatebehandling av heltre trebaserte materialer	32
5.8	Krav til papp og papir	32
5.9	Krav til trykksaker	33
5.10	Krav til metall.....	33
5.11	Krav til elektriske leketøy.....	33
5.12	Krav til lim.....	33
5.13	Krav til luktstoffer.....	34
5.14	Sikkerhet	35
5.15	Emballasje.....	36
5.16	Kvalitets- og myndighetskrav	37
5.17	Krav i kommende kriterier	39
6	Kommentarer till bakgrunnen, i detalj	39
7	Analyse av kommentarene samt endringer etter høring	40

1 Sammendrag

Høringsforslaget for leketøy, med tilhørende bakgrunnsdokument, ble sendt til ca 300 instanser. Det er 32 instanser som har gitt høringssvar, 1 støtter, 14 støtter med kommentarer, 6 forkaster (alle med begrunnelser), 12 avstår og 3 gir kommentarer uten å ta stilling.

Ansvarlige myndigheter og forbrukerorganisasjonene i alle nordiske land har gitt svar og er i hovedsak positive til miljømerking av leketøy, men har forslag til ytterlige skjerpninger av kravene. Bransjen i Sverige og Danmark er derimot negative og mener at eksisterende krav til leketøy er omfattende nok. Bransjen i Norge har ikke gitt høringssvar, men er i utgangspunktet positiv. De produsenter og importører som har gitt høringssvar er stort sett positive til miljømerking av leketøy, men er redd for at kravene er for omfattende og kompliserte for deres utenlandske produsenter.

Vi har ikke fått svar fra de store utenlandske konsernene, og heller ikke fra de store nordiske.

Responser på de ulike materialkravene varierer. For noen type materialer, som PVC og tekstiler, er responsen stor. For andre type materialer er det ingen kommentarer.

Høringskommentarene har ført til følgende store endringer i det endelige kriteriedokumentet:

For omfattende krav. Det er ytret ønske fra flere høringsinstanser om å få vite hvilke krav som er forskjellig fra de europeiske myndighetskravene. Det påpekes at kravene er veldig omfattende for leketøy som består av flere materialer. Svensk PGA har laget en sammenligning av svanens krav i høringsforslaget og gjeldende myndighetskrav. Den viser at svanens krav går utover myndighetskravene på mange områder.

For å tydeliggjøre at myndighetskravene alltid må oppfylles og dokumenteres, er disse satt først i dokumentet (K2 Krav til sikkerhet). Påfølgende krav for de ulike materialene er i all hovedsak krav som går utover myndighetskravene. For elektriske leketøy er det noen overlappende krav, men det henvises da til at kravene kan dokumenteres gjennom myndighetskravene.

For å gjøre kravene mindre komplekse, er kravene til tekstiler, skinn og lær (kravene var i utgangspunktet veldig omfattende) forenklet. Kravene er endret slik at tekstiler, skinn og lær som oppfyller kravene i Öko-tex standard 100, nivå 1 kan inngå i svanemerkeleketøy. For vegetabiliske fiber er det et tilleggskrav om at fibrene må være økologisk dyrket eller dyrket i en omleggingsfase til økologisk produksjon (tilsvarende svanens krav til tekstiler, men en skjerpelse av kravene i høringsforslaget). For skinn og lær er det tilleggskrav til utslipp av krom (III) og COD fra garveriene (en lettelse av kravene sammenlignet med høringsforslaget).

Parfyme/lukt. Myndigheter og forbrukerorganisasjoner ønsker forbud mot parfyme i alle leketøy. Bransjen ønsker ikke forbud mot parfyme for noen leketøy (i høringsforslaget var det forbud mot parfyme i leketøy for barn 0-3 år og strenge krav for øvrige leker).

Kravet er endret til at parfyme/luktstoffer ikke får tilsettes leketøyet.

Papp og kartong. I høringsforslaget var det i kravet til papir og papp henvist til nordisk miljømerkings kriterier for denne type produkter. Kriteriene for papp ble imidlertid nedlagt i 2005, og det har derfor etter høring blitt laget egne krav for papp og kartong.

Krav til støy. Myndighetskravene til støy omfatter ikke elektriske leketøy. Etter høring er det satt inn krav til støy som også omfatter elektriske leketøy.

Krav til arbeidsforhold

Kravet til arbeidsforhold er noe endret etter høring, i hovedsak for å gjøre kravet mer tydelig.

2 Om høringen

Et forslag til kriterier for Svanemerking av Leketøy har vært på høring i alle nordiske land, samt viktige aktører i Europa/Kina under perioden september til november 2007. Høringsforslaget har vært tilgjengelig på norsk, engelsk og kinesisk. Bakgrunnsdokumentet har vært tilgjengelig på norsk og engelsk.

3 Sammenstilling av innkomne svar

Høringsforslaget er sendt til ca 300 instanser. Det er 32 instanser som har gitt høringssvar, 1 støtter, 14 støtter med kommentarer, 5 forkaster (alle med begrunnelser), 10 avstår og 3 gir kommentarer uten å ta stilling.

Hørings-sammenstilling, totalt

Høringsinstanser	Støtter forslaget	Støtter med kommentarer	Forkaster	Avstår	Kun kommentarer	Totalt	Svar %
Danmark, st		5	4	1		10	
Finland, st		2		4		6	
Norge, st		3		4	1	8	
Sverige, st	1	5	1	2	1	11	
Øvrige, st					1	1	
Totalt, st	1	15	5	11	3	36	Ca 10

Hørings-svar Danmark

Organisasjon, foretag	Støtter	Støtter med kommentarer	Forkaster	Avstår	Kun kommentarer
Forbrugerrådet		x			
Miljøstyrelsen			x		
Dansk Naturfredningsforening		x			
Plastindustrien i DK			x		
Foreningen af Legetøjsfabrikanter i DK			x		
Dansk Toksikologisk Center		x			
Nuno (importør)		x			
Indenrigs- og Sundhedsmin.				x	
DICA A/S			x		
FCB/COOP		x			
Totalt DK, 10 st	0	5	4	1	

Hørings-svar Finland

Organisasjon, foretag	Støtter	Støtter med kommentarer	Forkaster	Avstår	Kun kommentarer
Työterveyslaitos (Folkhälsoinstitutet)		x			
Kuluttajavirasto (Konsumentverket)		x			
Leluliike Casagrande Oy				x	
Toypap-Import Oy				x	
Papula Group				x	
Suomen Leluyhdistys (Finska Leksaksförening)				x	
Total Fin, 6 st	0	2	0	4	

Hørings svar Norge

Organisasjon, foretag	Støtter	Støtter med kommentarer	Forkaster	Avstår	Kun kommentarer
Statens forurensningstilsyn		x			
Forbrukerrådet		x			
Etikkrådet, statens pensjonsfond				x	
Yes! Vi leker, kjedekontor				x	
L.A. Larsen AS		x			
Olje og Energidepartementet				x	
Bergfald & Co					x
Norgesgruppen				x	
Total Nor, 8 st	0	3	0	4	1

Hørings svar Sverige

Organisasjon, foretag	Støtter	Støtter med kommentarer	Forkaster	Avstår	Kun kommentarer
Plast- & Kemiföretagen					x
Karolinska Institutet		x			
AB Plasto Oy Ltd		x			
Swedish Toy Association			x		
ICA AB	x				
KEMI		x			
Konumentverket		x			
Arbetsmiljöverket				x	
Sveriges Kommuner och Landsting				x	
Konsumentvägledarnas förening Konsument Borås		x			
Total Sve, 8 st	1	4	1	1	1

Øvrige hørings svar

Organisasjon, foretag	Støtter	Støtter med kommentarer	Forkaster	Avstår	Kun kommentarer
Plastic Europe					x
Total øvrige, 1 st	0	0	0	0	1

4 Generelle kommentarer till kriteriene

Statens Forurensningstilsyn (SFT), Norge

I den senere tid har helse og miljøfarlige kjemikalier i leketøy hatt høy prioritet og fått mye omtale. Vi stiller oss derfor positive til forslaget om en ordning for miljømerking av leketøy.

SFT mener at miljømerkede leketøy ikke bør inneholde stoffer som er klassifisert som helse- og miljøfarlige i henhold til EUs klassifiseringssystem (se Forskrift om klassifisering, merking mv. av farlige kjemikalier). Som kjent finnes det mange stoffer som ennå ikke er klassifisert, men som har egenskaper som vil kunne medføre klassifisering. Disse stoffene bør heller ikke inngå i miljømerkede leketøy. Vi vil gjøre oppmerksom på at mange av stoffene som ikke vil bli tillatt i miljømerkede leker allerede er regulert i våre forskrifter. Generelt plikter virksomhetene at det norske regelverket overholdes. For leketøy gjelder følgende regelverk:

- 1) Forskrift om sikkerhet ved leketøy med tilhørende standarder.
- 2) Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften).

Vi mener at det norske regelverket bør være basis for utforming av kriteriedokumentet og at miljømerkede produkter bør ha strengere krav enn det som ligger i regelverket. Det bør komme klart frem av dokumentet hva som er lovpålagt.

Dokumentet er meget omfattende og SFT er av den oppfatning at dette kan komme til å begrense antall aktører som ønsker å miljømerke produktene sine.

Vi ønsker også å informere dere om at SFT vil foreslå et generelt forbud mot spesifiserte miljøgifter i forbrukerprodukter. Stoffene som foreslås omfattet av forbudet er spesifisert og omfatter 21 spesielt helse- og miljøfarlige stoffer. Forslaget vil om kort tid bli oversendt Miljøverndepartementet.

I etterkant av høringsfristen har Miljømerking hatt et møte med SFT der flere synspunkter på høringsforslaget kom frem. Særlig kravet til sikkerhet ble diskutert. SFT ønsket strengere støykrav enn det myndighetene stiller. Samtidig foreslo de å flytte myndighetskravene fremst i dokumentet for på den måte å presisere at de ligger til grunn for våre krav.

Svar fra Nordisk Miljømerking: Takk for svar. Oppfyllelse av myndighetskrav er alltid obligatorisk i Svanens kriterier, og gjelder også for kravene til leketøy. Miljømerking vil derfor kreve dokumentasjon på at leketøysprodusenter som søker om Svanemerket oppfyller CE merkingen for det aktuelle leketøy. Dette kravet er i etterkant av høringen blitt flyttet frem i dokumentet for å signalisere viktigheten av slik dokumentasjon. Miljømerking er i så måte en 3. parts kontrollør av leketøyet, men vi går også lenger enn myndighetskravene på en rekke områder. Å forby alle stoffer som i fremtiden kan bli klassifisert som helse- eller miljøskadelig vil derimot gjøre kravene for vanskelig å dokumentere. Vi vil derimot følge med i det som skjer i forhold til ny klassifisering og ta hensyn til dette når kriteriene revideres.

I etterkant av høringen har støykravet blitt skjerpet til å inkludere krav til elektriske leketøy.

Miljøstyrelsen Danmark

Bemærkninger til høringsforslaget "Svanemærkning af legetøj".
Miljøstyrelsen kan på nuværende tidspunkt ikke støtte forslaget.

Det fremgår ikke direkte af materialet om Miljøstyrelsens kortlægningsrapporter nr. 67/68/70 har været anvendt i arbejdet. De handler alle om flygtige organiske stoffer og parfume.

Generelt □ *Parfume/dufte:* Miljøstyrelsen anbefaler generelt at købe legetøj uden duftstoffer, og vil ikke kunne anbefale et Svanemærket

legetøj med duft. Argumentet er til dels den forvirring der kan opstå, men også fordi det må forventes at børnene (under 3 år) "i legeværelset" ikke skelner mellem legetøj til børn under 3 år og over.

Det må også forventes, at for en produktgruppe som legetøj vil der kunne opstå signalforvirring, hvis parfume tilsættes.

Klassificering: I forhold til det kommende globale harmoniserede system for klassificering (GHS) kunne det overvejes at referere til "Kemikalier med CMR egenskaber i grp. 1 og 2 med max. 0,1% samt CMR i grp. 3 med max 1%, samt Tx i max 0,1% samt T i max 1%. Så ville stoffer klassificeret med R48 også være omfattet.

Der kan tillige stilles krav til miljøpåvirkningen i stil med R50/51/53, f.eks. N-mærkning.

EU's klassificeringssystem er med sidste ændringer. Sidste ændring er nr. 29, og snart kommer 30.ændring. I stedet kan henvises til Direktiv 67/548 med bilag og ændringer.

Direktiv 1999/45/EG kaldes også præparatdirektivet.

Er et VOC krav på max. 5% nok, eller burde kravet være strammere

(Nordisk Miljømerking: øvrige kommentarer fra Miljøstyrelsen er satt under relevante kapittel)

Svar fra Nordisk Miljømerking: Takk for svar. I det færdige kriteriedokument vil parfume slet ikke være tilladt. I arbeidet med å lage krav til parfyme er følgende rapport fra Miljøministeriet benyttet: Kortlægning af parfymestoffer i legetøj og småbørnsartikler, Nr 68 2006, Dorte Glensvik COWI A/S, Jane Pors Eurofins Danmark A/S. Det er referert til denne i bakgrunnsdokumentet.

Kemikalieinspektionen (KEMI) Sverige

Förhållandet mellan Svanens krav i kriterierna och gällande lagstiftning kan förtydligas så att det framgår när kriterierna är i nivå med kraven i lagstiftningen. Så är fallet när det gäller azofärgämnen (KIFS 1998:8 kap 10) och ozonnedbrytande föreningar (SFS 2002:187 samt 2006/842/EG), men inte när det gäller kadmium som pigment SFS (1998:944). För att förstå vad som är gällande lagkrav för de nordiska länderna och vad som är svanens krav hade det underlättat med en uppdelning. KemI vill också meddela att det pågår en diskussion inom EU om kemikalier i leksaker och att det kommer bli en åtstramning i reglerna kring detta. Det hade även underlättat att förutom riskfras ange kategori och även riskfrasens innebörd. Varför heter kriterierna R2 o.s.v. detta kan lätt förvirras med riskfraserna. Hur bedöms biocider som används för att skydda produkterna under frakten?

Svar fra Nordisk Miljømerking: Takk for svar. Vi har ingen krav til biocider som benyttes under frakt av leketøyet.

Työterveyslaitos (Folkhälsoinstitutet), Finland

Opposition grounds or amendments: The swan mark requirements for toys are aimed at an important, special group, since toys are being used mainly by children and adolescents. We accept the proposal, but we propose that the following important amendments are being made.

General amendment: A considerably better transparency would be of advantage to the proposed criterion for an environmental mark for toys. Exposure limit values are being presented for several product groups, but arguments to reveal the critical effect, the way of exposure, safety margins, etc. are lacking. This is nevertheless a prerequisite to evaluate the guarantees for risk control means sufficiency and environmental mark compatibility. It would be good to follow the same principles in risk characterization as will be done in the future REACH-system, and also to take into account that the classification and labelling of chemicals will be changed to meet the GHS-system, when the new Chemical Decree becomes effective. The relation between the swan mark for toys and REACH should be cleared up anyway, since the registration of substances will also apply to their presence in objects.

***Respons from Nordic Ecolabelling:** Thank you for your answer. The Swan goes upon requirements from the authorities in general terms. That is also our aim when registration of chemicals is more properly handled in the REACH system, now emerging.*

Karolinska Institutet, Sverige

Institutet för Miljömedicin (IMM) vid Karolinska Institutet har blivit ombett att yttra sig i rubricerade ärende och vill anföra följande.

Eftersom IMM är ett nationellt expertorgan med inriktning mot hälsorisker till följd av exponering för kemiska och fysikaliska omgivningsfaktorer har vi granskat dokumentets hälsoaspekter.

Tillverkningen av leksaker är mycket komplex och innehåller flera områden där det kan ske betydande påverkan på såväl miljön som de arbetare som framställer dessa produkter. Då dessutom leksaker är en konsumentprodukt som berör oskyddade och känsliga medborgare dvs. barn så är det viktigt att de färdiga produkterna ej innebär någon risk för barnens hälsa men ur ett globalt framtidsperspektiv så är det också viktigt att framställningen sker så miljövänligt som möjligt. IMM stödjer därför förslaget till miljömärkningskriterier för leksaker men har vissa invändningar som vi vill framföra.

För det första så tycker vi att dokumentet i sitt nuvarande skick är delvis **svårläst**

och otydligt. Det är en aning snårigt att i bakgrundstexten finna motsvarigheten till det som skrivits i förslaget. Det är omöjligt för läsaren att veta vilka halter av olika ämnen finns i leksaker och hur mycket reduktion som krävs för miljömärkning. Dessutom anser vi att förslaget lämnar ett allt för stort ansvar på den enskilda leksaksproducenten. Kanske har man en strävan att inkludera alltför många typer av leksaker??

För det andra så anser vi att man ej bör sätta en gräns vid 0-3 år då leksaker ofta används av flera åldrar samtidigt i såväl hem som på daghem (se sidan 3 i förslaget). De leksaker som får märket Svanen bör kunna användas för alla barn .

(Nordisk Miljømerking: øvrige kommentarer fra Karolinska Institutet kommer under respektive kapitler)

Svar fra Nordisk Miljømerking: Nordisk Miljømerking ska försöka göra dokumentet så lättläst som möjligt. Rörande krav som gäller för leksaker som är för barn i åldern 0-3 år kommer Nordisk Miljømerking ändra kraven för doftämnen. Kraven kommer gälla för alla leksaker som ska miljömärkas.

Kuluttajavirasto (Konsumentverket), Finland

The Finnish Consumer Agency accepts the proposal but wants to underline that the Swan-labelling should not decrease the safety level of toys. Therefore it is important that Swan-labelling of Toys includes also the demand that Swan-labelled toys shall also fulfil the requirements in EU Directive 88/378/EEC and EN 71 parts 1-11 as the draft proposal states.

Respons from Nordic Ecolabelling: Thank you for your answer. Both the EU Directive 88/378/EEC and EN 71 parts 1-11, in addition to the other requirements given in the draft proposal, must be fulfilled to get an ecolabel.

Konsumentverket, Sverige

Övergripande

Konsumentverket är positiv till att kriterier för miljömärkning av leksaker tas fram så att konsumenter kan få en möjlighet att välja säkra leksaker som samtidigt har låg miljöbelastning. Konsumentverket har till största del inga synpunkter på de miljökriterier som satts upp i dokumentet för Svanenmärkning.

Synpunkter

Konsumentverket har några synpunkter på kriterier för Svanenmärkning av leksaker Høringsförslag 20.09.2006 enligt nedanstående (*tilläggsstext har markerats med kursivstil*):

Rubrik "Hva kan Svanenmerkes" sid 3 (norsk översättning) Sista stycket.

Stryk teksten: (med unntak av sykler som anses å være leketøy med største setehøyde på 635mm).

Ersätt med: *avsedda för idrottsutövning eller för framförande på allmän väg.*

Argument för textändringen är att de nordiska ländernas tillsynsmyndigheter har olika krav på sadelhöjd. I Danmark gäller 635 mm och i Sverige gäller 435 mm, därför är det bättre att använda sig av den föreslagna teksten som är ett utdrag ur direktivet för Leksakers säkerhet 88/378/EEG.

Svar fra Nordisk Miljømerking:

Takk for svar. Teksten vil bli endret i dokumentet.

Forbrugerrådet, Danmark

Forbrugerrådet takker for muligheden for at kommentere kriterierne for svanemærkning af legetøj. Forbrugerrådet er positive overfor, at der nu bliver mulighed for at få miljømærket legetøj. Det har længe været et ønske fra vores side, at forbrugerne havde mulighed for at vælge legetøj til deres børn, som lever op til høje miljø- og sundhedskrav.

Utallige undersøgelser har vist, at legetøj kan indeholde skadelig kemi, og derfor er det tiltrængt med et miljømærke, der begrænser eller helt forbyder bestemte kemiske stoffer, der har uønskede effekter.

Forbrugerrådet finder det positivt, at halogenerede flammehæmmere ikke tillades. Især de bromerede flammehæmmeres skadelige egenskaber er veldokumenterede, og disse stoffer bør derfor ikke forefindes i miljømærket legetøj. Ligeledes bifalder Forbrugerrådet det totale forbud mod phthalater, hvis skadelige effekter ligeledes er velkendte.

Vi har yderligere følgende bemærkninger til kriterieforslaget:

R43

Forbrugerrådet mener, at det bør være forbudt at tilsætte kemiske stoffer klassificeret R43 (allergi ved hudkontakt) til plast og gummi m.m. Når børn leger med legetøj er de i næsten konstant berøring med legetøjet, og de putter det i munden. Børn skal ikke udsættes for kemiske stoffer, der kan være allergifremkaldende via miljømærket legetøj.

Organiske opløsningsmidler

I standarderne for legetøj (EN71) er der opstillet grænseværdier for, hvor meget bestemte kemiske stoffer må afgasse fra legetøj. En undersøgelse af afgivelse af forskellige kemiske stoffer fra legetøj fra Forbrugerrådet og IMS i marts 2006

(<http://www.miljoeogsundhed.dk/default.aspx?node=5319>) viste, at det testede legetøj indeholdt og afgav kemikalier, der kan være miljø- og sundhedsskadelige. Fx flygtige organiske forbindelser (VOC'er) og plastblødgørere (phthalater). Nogle er klassificeret som kræftfremkaldende, eller kan skade arveanlæggene eller evnen til at få børn. Nogle af de fundne kemikalier findes på henholdsvis Miljøstyrelsens lister over farlige stoffer og uønskede stoffer.

Mange af de fundne stoffer er ikke inkluderet i standarden, så Forbrugerrådet opfordrer til at kriterierne for svanemærkning udvides, således at listen i standarden suppleres med grænseværdier for de i undersøgelsen fundne organiske opløsningsmidler fra legetøj. Miljøstyrelsen konkluderede i forbindelse med undersøgelsen, at der ikke var nogen sundhedsfare ved det enkelte stykke legetøj. Men børn har mange stykker legetøj og udsættes desuden for disse stoffer mange andre steder fra (vuggestue, børnehave, skole, generelt i hjemmet) og fra andre produkter (gulve, maling mm), så ud fra et forsigtighedsprincip om, at jo mindre børnene udsættes for problematisk kemi jo bedre, bør brugen af disse organiske opløsningsmidler i svanemærket legetøj begrænses mest muligt.

Hobbyprodukter

Hobbyprodukter udelukkes fra kriterierne, hvilket Forbrugerrådet ikke finder hensigtsmæssigt. Ofte kan det være svært at gennemskue, om et produkt er et stykke legetøj eller et hobbyprodukt. Hobbyprodukterne henvender sig til samme målgruppe, nemlig børnene. Hobbyprodukter indeholder ofte mange forskellige kemiske stoffer, der kan være både miljøbelastende og sundhedsskadelige.

Fællesrådet for Formnings- og Hobbymaterialer har allerede udviklet et sæt kriterier for mærkning af hobbymaterialer, som kunne inspirere og skærpes, således at forbrugerne får sikre hobbymaterialer uden skadelig kemi, når de vælger svanemærkede hobbyprodukter. Se kriterierne på Fællesrådet for Formnings- og Hobbymaterialer's hjemmeside:

www.fffh.dk.

Markedsføring

Forbrugerrådet skal opfordre til, at der sættes ressourcer af til at markedsføre kriterierne, og de evt. produkter der mærkes. En kampagne, der sætter fokus på fordelene ved mærket for forbrugerne i samarbejde med legetøjsbranchen, kunne have samme effekt som baby-week og Flower Week. Forbrugerrådet deltager gerne i kampagner for svanemærket legetøj.

Forbrugerrådet ser frem til at kunne finde legetøj uden miljø- og sundhedsskadelige egenskaber på hylderne i legetøjsforretninger og butikker.

(Nordisk Miljømerking: øvrige kommentarer fra Forbrugerrådet kommer under respektive kapittel)

Svar fra Nordisk Miljømerking: Mange tak for jeres lange og detaljerede høringssvar. Parfumer vil blive helt forbudt i de endelige kriterier. Hobbyprodukter vil ikke blive taget med i denne version af kriterierne, men kan evt. komme med i senere udgaver.

Forbrukerrådet, Norge

Forbrukerrådet synes det er flott at det er utarbeidet et forslag om miljømerking av leketøy.

Forbrukerrådet synes forøvrig det er veldig bra at det er satt konkrete krav til arbeidsforhold i dette kriteriedokumentet.

Vi støtter forslaget, men har følgende innvending (Nordisk miljømerking, se K66).

Svar fra Nordisk Miljømerking: Takk for svar.

ICA, Sverige

Först vill jag säga att vi är mycket positiva till att det kommer en Svanmärkning på leksaker och att vi ska göra vad vi kan för att få in dessa produkter i vårt sortiment.

När det gäller bedömningen av kriterierna har vi tyvärr inte kunskap att göra en detaljerad bedömning. Vi är dessutom väldigt små på den internationella marknaden så det skulle bli svårt att få någon av våra leverantörer att uttala sig.

Vi förutsätter att kraven kommer att vara tuffa men rimliga.

L.A. Larsen (produsent), Norge

Vi produserer puslespill i Norge. Eksportandelen er ca 90%. Vi er i utgangspunktet ganske sikre på at vi allerede oppfyller kravene som blir satt for miljømerkingen, da vi selv er opptatt av miljøet, men tar gjerne en gjennomgang på dette. Vi med stor sannsynlighet benytte oss av Svanemerkingen, men for det virkelig skal bli interessant for oss er det viktig for oss at vi samtidig vil kunne merke puslespillene med EU's blomstermerke.

Svar fra Nordisk Miljømerking: Takk for svar. Vi ser frem til et videre samarbeid. Vedrørende EU-Blomsten så er det ingen planer per i dag om å utvikle kriterier for leketøy. Svanemerket vil derfor være det første offentlige miljømerket for leketøy, og selv om svanemerket er et nordisk miljømerket, er det godt kjent i øvrige Europeiske land.

AB Plasto Oy Ltd, Sverige

Vi har nu bekantat oss med forslaget och att uppfylla kraven borde inte vara något problem. Det känns också att de ämnen som är förbjudna har inte använts på väldigt länge. Jag har dock en minnesbild att svanmärkningen är relativt dyr.

Svar fra Nordisk Miljømerking: Takk for svar. Kostnader ved miljømerking i de ulike landene kan fås ved henvendelse ved et av sekretariatene.

Coop DK og FDB

Coop DK og FDB har valgt at fremsende fælles hørings svar til forslag af kriterier for Svanemærkning af legetøj udsendt den 21. september 2006.

Vi finder det positivt at udarbejde kriterier for legetøj, da det er en produktgruppe der vil være med til at skabe synlighed for mærket for den almindelige forbruger.

Forenklet opbygning

Overordnet mener vi, kriterierne vil være komplicerede at opfylde for producenter af stærkt sammensatte legetøjsprodukter, hvilket de fleste legetøjsprodukter er. Vi må derfor konstatere, at kriterieforslaget i denne første version ikke retter sig primært mod denne type producenter, men i højere grad mod producenter af mere enkelt producerede produkter. Det er vores opfattelse, at mange legetøjsproducenter af denne årsag ikke vil søge om licens. Samtidig er vi enige i, det vil være vanskeligt at gøre kriterieforslaget væsentligt mere forenklet uden at gå på kompromis med troværdigheden til mærket, hvilket vi ser som afgørende at fastholde.

Vi har dog et forslag om en forenkling i opbygningen af kriterierne. Der er valgt en opbygning, der skaber mange gentagelser om helse- og miljøkrav inden for hvert produkt der indgår i legetøjet (afsnit 2). Vi vil derfor foreslå, at alle fælles krav samles i et centralt afsnit. Hvis den pågældende producent har brug for at vide mere om fx metal, og der knytter sig særlige krav til dette materiale, kan dette afsnit læses, men de øvrige kan undlades.

Ingen krav om kvalitet

Så vidt vi kan læse os frem til, er der ikke krav om kvalitet i disse kriterier, udover visse minimums krav i standarden EN 71-9 (fysiske egenskaber). Men vi mener, at det er vigtigt, at legetøjet er af en vis kvalitet, når det bærer Svanen. For eksempel, at legetøjet skal kunne holde til et nærmere defineret brug og slid, før det skal kasseres. Vi er dog bekendt med, at det kan være vanskeligt at definere kvalitet bredt, når udbuddet og anvendelsen af legetøj dækker over mange forskellige typer af produkter med meget forskellig anvendelse. En mulighed kunne være at stille overordnede krav, for eksempel omkring *"at svanemærket legetøj skal kunne holde til normal anvendelse af legetøjet og være testet efter forhold, som svarer til den forventede brug af legetøjet. Samtidig forventes det, at legetøj til mindre børn skal være robust og kunne tåle slag og tab på gulvet mv."* Det er vigtigt at et krav som det ovenstående bliver formuleret, så det klart fremgår, at det er leverandørens ansvar, at sikre at relevante test er gennemført.

Krav til dokumentation (kun for miljø og helsedelen)

K67: Fint at alt legetøj skal opfylde alle relevante dele i EN71-9, part 1-11. Her kræves det, at der vedlægges dokumentation, som viser at legetøjet er testet og godkendt efter standarden.

Det er dog det eneste punkt, hvor ansøgeren skal dokumentere, at kravene er overholdt via ekstern dokumentation. Alle andre spørgsmål besvares ud fra "Tro og love" erklæringer, dvs. at skema udfyldes af leverandøren selv, uden at ekstern dokumentation skal medsendes. Man må selvfølgelig forudsætte, at skemaerne udfyldes helt sandfærdigt af leverandøren. Der kan opstå tilfælde, hvor leverandøren ikke har fyldestgørende viden om materialerne og tilsætningsstoffer, men svarer på bedste vis. Hvis der var krav om, at kravene skulle dokumenteres af en uvildig test eller lign., ville leverandøren være tvungen til at få indhentet alle oplysninger på legetøjet.

Hvis det bliver for omfangsrigt for alle krav, kunne man udvælge særlige kritiske punkter, hvor det erfaringsmæssigt er vanskeligt, at leve op til kravene eller udvælge krav som er særlige vigtige for miljø og sundhed.

En anden måde at sikre validiteten af oplysninger fra ansøger, kunne være ved at kræve oplysninger om alle indgående substanser. Kriterierne kræver ikke dette, men kravet kendes fra kriterierne på fx vaskemidler og kosmetik. I Coop Norden arbejdes der med fuld specifikation på varer under eget mærke. Dvs. at oplysninger modtages om alle indholdsstoffer i en given vare (fx tuscher), og herved kan varens miljø- og sundhedsegenskaber vurderes. Ved denne fremgangsmåde er det fx ikke tilstrækkeligt for leverandøren at oplyse, at plasten ikke er PVC eller, at der ikke indgår skadelige stoffer i trælakken. Leverandøren skal samtidig angive hvilken plasttype og overfladelak, der er anvendt. Oplysninger skal kunne gives fortroligt til Miljømærkesekretariatet.

Svar fra Nordisk Miljømærkning: Mange tak for jeres lange og detaljerede høringssvar. På baggrund af jeres svar har vi undersøgt hvilke krav til kvalitet man kan stille, men har kommet frem til at det er veldig vanskelig og det vil ikke bli stilt krav til kvalitet (utover de kravene som er gitt i EN71) i denne versjonen av kriteriene. Se oppdatert bakgrunnsdokument vedrørende krav til kvalitet (kapitel 5).

Vi overvejer muligheden for at samle alle generelle krav i et selvstændig afsnit først i dokumentet.

DICA A/S, Danmark

Vi er positive overfor ideen, men vi arbejder internationalt, og vi vil aldrig kunne få vore underleverandører til at arbejde efter en nordisk miljømærkning. I forvejen indkøber vi ikke legetøj - eller andre produkter i det hele taget - lavet af/med PVC, med parfume og phthalater. Vi indkøber i henhold til EN71 og EU's legetøjsdirektiv, og vi mener, at kriterierne som ligger bag Svanemærkningen, er helt OK, hvis de indarbejdes i legetøjsdirektivet, således at Europa står sammen og taler med én stemme. Det nordiske marked er alt for lille til, at vi kan få asiatiske - eller for den sag skyld sydeuropæiske - leverandører til at lave undtagelser/særordninger for os.

Svar fra Nordisk Miljømærkning: Takk for svar. Blomsten har endnu ikke planer om at lave kriterier for legetøj.

Nuno, Danmark

Jeg synes man som legetøjsimportør skal kunne søge om mærkning med en mindre søge afgift end producenterne. Jeg importerer tysk legetøj der ofte er testet i Tyskland og opfylder derfor tyske krav. I dette tilfælde bør man i Skandinavien kunne benytte disse certificeringer. F.eks. indenfor legetøj af tekstiler. Hvis tekstilerne har en tysk certificering indenfor økologi bør de kunne indgå under Svane mærkningen, da de tyske økologi certificeringer er stillet strengere krav om produktion og indfarvning end Svanen. Som importør til Skandinavien er dækningsgraden relativt mindre end for producenter og derfor må man fremkomme med alternative søge

avgifter for importørerne. Jeg synes høringen var ganske svær læselig på pdf-dokumentet. Der var mange blanke sider.

Svar fra Nordisk Miljømerking: Takk for svar. Hvis tekstilene er økologiske kan dette i nogle tilfælde også være tilstrækkelig dokumentation for tekstildelen. Det afhænger af hvilke krav den tyske certificering dækker.

Swedish Toy Association

Vi vill börja med att framföra vår förvåning över att detta förslag överhuvudtaget tagits fram utan att branschen erbjudits möjlighet att delta i arbetet.

Sammanfattningsvis är vår inställning till detta förslag negativ. Swedish Toy Association (Swetoy) anser att de redan befintliga regelsystemen är tillräckliga för att säkerställa att kraven på leksaker säkras.

Swetoy engagerar sig i att ta fram standarder för leksaker (EN 71) och utformning av ny lagstiftning (Leksaksdirektivet). Vi vill här understryka att värdet av CE-märket inte bör urholkas p.g.a en flora av annan märkning.

Vidare är Swetoy en tillskyndare och finansiär av ICTI och arbetar aktivt för ICTIs CARE Process varigenom branschen hjälps att ta sitt sociala ansvar för produktionsförhållandena.

Swetoy engagerar sig i ett aktivt miljöarbete (WEEE-direktivet) då föreningen är en av grundarna och ägarna till El-Kretsen som i Sverige sköter återvinning av eldrivna leksaker.

Vidare omfattas leksaker av regler rörande kemikalier (t.ex. ftaladirektiv, Begränsningsdirektivet och RoHS). Leksaker har också speciella regler avseende marknadsföring och TV-reklam.

Detta sagt för att exemplifiera att ett system för Svanenmärkning inte kommer att tillföra något väsentligt – vare sig miljömässigt, säkerhetsmässigt eller ansvarsmässigt. Utöver dessa generella synpunkter är vi kritiska till ett flertal av de krav som remissen föreslår. Som exempel kan nämnas att EU efter år av utredande förbjudit tre ftalater och begränsat användningen av ytterligare tre. Inte förbjudit alla och än mindre all PVC!

Swetoy avvisar med andra ord hela tanken på att införa ytterligare en märkning av leksaker.

Svar fra Nordisk Miljømerking:

Nordisk Miljömärkning anser att miljömärkning kan vara ett verktyg för konsumenter som önskar en leksak som är tillverkad på ett miljömässigt skonsamt sätt, samt att leksaken är säker och inte utgör en hälsorisk för användaren. De regler och branschinitiativ som nämns ovan anser Nordisk

Miljömärkning vara bra. De utgör en god grund för leksaker, men Nordisk Miljömärkning vill gå ett steg till. Nordisk Miljömärkning vill erbjuda producenter och konsumenter en 3:e parts kontroll av leksaker efter krav som omfattar, men även överstiger myndighetskrav.

Vårt mål med miljømerking er ikke å utvanne CE-merket, men å gi de seriøse leketøysprodusentene en mulighet til å vise at de går lengre enn leketøysdirektivets krav. Den senere tids mange avsløringer viser at CE-merket ofte misbrukes og at leketøy merket med CE ikke oppfyller leketøysdirektivet. CE-merket er basert på egenerklæring mens det offisielle nordiske miljømerket er 3. parts merking.

Vi er klar over at Swetoy er en viktig deltager i ICTIs arbeid, og minner om at Swetoy ble invitert til å delta i workshopen som ble arrangert 20. mars 2006 der etiske krav til leketøysprodusenter ble diskutert. Swetoy takket nei til å delta, men henviste til Christian Ewert som deltok som representant for ICTI. Et resultat fra workshopen ble at leketøysprodusenter som er godkjent iht ICTIs CARE prosess oppfyller svanens krav til arbeidsforhold.

Utover det har vi i arbeidet med å ta frem kriterier vært i kontakt med ulike leketøysprodusenter og importører, samt holdt foredrag for Toy Industry Europa (TIE) og den norske bransjeorganisasjonen.

Foreningen af Legetøjsfabrikanter i Danmark

Legetøjsfabrikanterne har haft lejlighed til at gennemgå det med brev/mail af 21. september 2006 fremsendte forslag til nye kriterier for Svanemærkning af legetøj.

Indledningsvis vil vi gerne fastslå, at legetøjsbranchen fungerer som en global industri på et globalt marked. Vi fungerer således i høj grad på internationale præmisser. Vore medlemsvirksomheder ønsker naturligvis som ansvarlige virksomheder til enhver tid at overholde gældende lovgivning, ligesom vi kun ønsker at sælge sikkert legetøj til forbrugerne.

Som organisation er Legetøjsfabrikanterne i Danmark medlem af TIE – Toy Industries of Europe. Herigennem deltager vore medlemsvirksomheder aktivt i direkte forhandlinger med bl.a. Europa-Kommissionen om Legetøjsdirektivet og andre relevante direktiver, som øver indflydelse på virksomhedernes produkter, bl.a. RoHS- og WEEE-direktiverne, REACH-lovgivningen, phthalatdirektiverne m.fl. Vi investerer således betydelige ressourcer i en løbende konstruktiv dialog og forhandling med de europæiske institutioner og myndigheder, hvilket vi betragter som en naturlig del af vor virksomhedspolitik.

Vi understreger i den forbindelse, at Svanemærket er et frivilligt mærke/program, som kun dækker de skandinaviske lande. Det er Legetøjsfabrikanternes opfattelse, at netop legetøj ikke egner sig til et program, som dækker en så lille del af det europæiske marked. Vi kan ikke anbefale, at Miljømærkesekretariatet medvirker til en opsplitning af markedet for legetøj og reelt forsøger at konkurrere med andre miljømærkninger, f.eks. Blomsten, eller principielt den mere generelle CE-

mærkning, som gælder for alle produkter, som markedsføres og sælges i de europæiske lande.

Det er vigtigt for legetøjsfabrikanterne, at forbrugerne har en entydig og klar opfattelse af, hvad vore virksomheder står for. Ved at opstille særlige kriterier, som det f.eks. er tilfældet i forbindelse med Svaremærket, medvirker man kun til at bringe forvirring blandt forbrugerne. Her tjener den til enhver til gældende lovgivning som en anerkendt éntydig baggrund. Såfremt der er behov for eller ønske om at ændre lovgivning, bekendtgørelser eller standarder, bør dette altid ske via den politiske beslutningsproces og i givet fald på fælles betingelser for alle på det europæiske marked, dvs. gennem EU.

Legetøjsindustrien er allerede som anført ovenfor stærkt reguleret gennem europæisk lovgivning. Virksomhederne anvender således i dag mange ressourcer på at sikre overholdelsen af myndighedernes fuldt legale krav og betingelser, såvel hvad angår de konkrete produkter som ved at sikre de nødvendige informationer og deklARATIONER fra de forskellige led i leveringsforløbet.

De fleste af Svanemærkets kriterier har til formål at sætte yderligere restriktioner eller f.eks. at forbyde en række kemiske materialer udover eksisterende lovgivning, i øvrigt også for stoffer, som aldrig eller kun sjældent anvendes i legetøjsprodukter. Mange af kravene har hverken videnskabelig basis eller kan synes rimelige selv ud fra en anerkendelse af forsigtighedsprincippet. De er i flere tilfælde alene baseret på visse miljø- eller forbrugergrupperes helt specifikke holdningsbaserede krav, ønsker eller kampagnetiltag.

Eksempelvis kan nævnes.

(Nordisk Miljømerking: disse eksemplene er tatt inn under relevante kapitler).

Som et frivilligt program vil Svanemærket gerne give indtryk af, at man er *den* nye officielle sikkerheds- og miljømæssige standard for legetøj. Ved at deklamere, som det f.eks. står skrevet i høringsskrivelsen: "Med Svanemærket legetøj bliver det lettere for alle at finde legetøj, som ikke indeholder en lang række af de miljø- og sundhedsskadelige stoffer" giver man et næsten "officielt" udtryk for, at producenter af legetøj, som *ikke* vælger at følge Svanemærkekriterierne, i stort omfang benytter sig af skadelige stoffer, hvilket jo absolut ikke er tilfældet. Den udtrykte hensigt er således totalt vildledende for forbrugerne.

Såfremt en legetøjsfabrikant måtte beslutte sig for at anvende Svanemærket i forbindelse med sine produkter, vil det samtidig begrænse virksomhedens muligheder for – som global aktør – at flytte sine varer på lager fra et EU land til et andet, medmindre man får en licens fra det nordiske Svanemærke-program.

Alle disse initiativer fra branchen omfatter som det fremgår det globale marked for legetøj. Der er efter Legetøjsfabrikanternes opfattelse ikke belæg for at bidrage med yderligere bureaukrati og geografisk afgrænsede særkrav, som ikke er operationelle på det globale legetøjsmarked, ligesom der heller ikke er behov for etablering af yderligere kontrolprocedurer udover de procedurer, som myndighederne forestår og har ansvaret for. Sådanne nye, ekstra bureaukratiske tiltag tilføjer ikke legetøjsmarkedet nogen reel merværdi udover de ekstra omkostninger, som naturligvis vil påløbe, såfremt man vælger at acceptere Svanemærke-kriterierne. Genkendeligheden hos forbrugerne er beskeden, og det er i øvrigt vort indtryk, at forbrugerne heller ikke er indstillet på at betale ekstra for disse meromkostninger til administration, som i forvejen er sikret af de europæiske – og herigennem af de nationale – myndigheder.

Svar fra Nordisk Miljømerkning: Tak for jeres svar. Nordisk Miljømerkning mener at Svanemærket er et vigtigt redskab for forbrugere og indkøbere til kunne vælge produkter som er bedre for både miljø og sundhed. Meningen med miljømærker, er at de miljømærkede produkter skal være blandt de bedste inden for miljø og sundhed og at de skal være bedre end lovgivningen kræver. Ved at vælge et svanemærket produkt får forbrugeren et produkt som en uafhængig 3. part har godkendt i forhold til en række miljø- og sundhedskrav. De seneste målinger i Danmark viser, at 75% af forbrugerne ved hvad svanemærket står for og at de har tillid til mærket.

5 Kommentarer till kriteriene, i detalj

Rekkefølge i dette kapitlet følger høringsforslaget.

5.1 Generelt

Työterveyslaitos (Folkhälsainstitutet), Finland

Individual amendments: In order to avoid confusion with R-clauses, the abbreviation **R** for Requirement should be changed. CAS-numbers must be added to the presented substances.

Respons from Ecolabelling: Thank you for your answers. The requirements including R-clauses have been changes. The R-clauses will only be used in brackets (parentheses), and the confusion will be avoided. The CAS-numbers will not be included in this version.

Dansk Toksikologisk Center, Danmark

Helt overordnet vil det være ønskeligt (fra et forbrugersynspunkt) så vidt muligt også at fange evt. andre problem stoffer i produkterne, end de der specifikt er nævnt – således at der f.eks. ikke blot erstattes en bromeret flammehæmmer med en mere ukendt, der risikerer at udgøre et lige så stort problem. Desuden vil det generelt være ønskeligt, hvis alle relevante materialedele yder beskyttelse mod problemstoffer. F.eks. kunne stoffer, der kan give overfølsomhed (R42, R43) tilføjes til listen af additiver i plastic og gummi (s. 2) og "finishing of the textile" (s. 6) efter princippet om at det er hele legetøjet, der ikke må

kunne give overfølsomhed og ikke kun f.eks. duftstofferne i plastic/gummi og tekstiler/skin og læder. Det kunne det evt. sikres ved en sumliste over minimumskrav til det færdige legetøj, som tillæg til de specificerede materialebeskrivelser.

Yderligere forslag til ændring:

Vedr. Health and environmental requirements (fra s. 2):

De refereres som f.eks. R3, R4 etc. og kan nemt forveksles med R-sætninger for farlige stoffer. Det kunne ændres til nummeret alene f.eks. 3 og 4 uden R foran, således at de ikke forveksles med risikosætningerne. Forslag til tillæg:

Overensstemmelse med standard for legetøj primært EN 71-9:

Beskrivelse i indledningen af i hvor høj grad man via svanemærket samtidig opfylder kravene til reduceret forekomst af kemiske stoffer, som er fastsat i den europæiske legetøjs standard EN 71-9, der også stiller krav til en lang række navngivne kemiske stoffer.

***Svar fra Nordisk Miljømerking:** Tak for jeres svar og for jeres forslag. Det er altid vanskeligt at gardere sig imod nye typer kemikalier, men hvor det er muligt er kravene rettet mod stoffernes egenskaber og toksiske virkninger.*

Forbrugerrådet, Danmark

Side 2: Definitionen beskrives, og der henvises til direktivet. Når der nu henvises til direktivet, så skriv den definition, som er anført i direktivet.

Side 3: I EN71-1 står der, at den største sædehøjde på cykler er 435mm. I kriterierne står der 635mm. Er det en fejl?

***Svar fra Nordisk Miljømerking:** Takk for svar. Dokumentet vil bli endret. Setehøyden er forskjellig i Sverige og Danmark.*

5.2 Helse og miljøkrav (kapittel 2 i høringsdokumentet)

Coop DK og FDB

Miljøkrav til enkeltdele

Afsnit 2 hedder "Helse- og miljøkrav". Miljø bør stå først, idet Svanen er et miljømærke.

***Svar fra Nordisk Miljømerking:** Takk for svar. Både helse og miljø er viktige områder for miljømking, og dette er områder som henger tett sammen.*

5.3 Krav til plast og gummi

Työterveyslaitos (Folkhälsoinstitutet), Finland

Persistent, bioaccumulating and toxic (PBT) and very persistent, very bioaccumulating (vPvB) substances, as well as other, similar substances,

that cause particular worry, e.g. substances that interfere with hormone functions, should be added to requirement **R5**.

Respons from Nordic Ecolabelling: *Thank you for your answer. The requirements are changes to include Bisfenol A. Other substances will not be included in the requirement in this version.*

Kemikalieinspektionen (KEMI) Sverige

R7 Colurants och R8 Pigments

Kriterier finns för färgämnen och pigment i ytskiktet. Om det inte finns särskilda skäl bör kriterierna för färgämnen och pigment även omfatta hela plasten/gummit. Vad menas här med "dying"? Kan krom/kromsalter förekomma här (finns med i textilavsnittet)?

Svar från Nordisk Miljömärkning

Nordisk Miljömärkning har valt att pigment i plaster ska uppfylla EU:s krav för material som kommer i kontakt med livsmedel.

R9 Fragrance

Det går inte att säkerställa att leksaker för barn över 3 år med doftämnen inte används av mindre barn. Säkerställs kraven i kosmetikadirektivet 76/68/EEG? Inom EU pågår just nu en diskussion om ämnen som är avsedda att avges; doftämnen. Det kan därför komma förändringar i lagstiftningen på detta område, det är då viktigt att svanen reviderar sina krav. Denna kommentar gäller genomgående för doftämnen, även i textilier.

Svar från Nordisk Miljömärkning

Kraven på doftämnen kommer ändras och gälla alla leksaker. Det är riktigt att det inte går att säkerställa att t.ex. yngre syskon inte leker med sina äldre syskons leksaker för barn äldre än 3 år.

Konsumentvägledarnas förening Konsument i Borås, Sverige

Viktigt att rena fraktioner av plast återvinns och används i leksaker. Vi förutsätter att ny plast som används är återvinningsbar.

Svar från Nordisk Miljömärkning

Återvunne plast ska uppfylla samma krav som jungfrulig plast i kraven för miljömärkning.

Miljøstyrelsen Danmark

Er det med vilje, at der ikke generelt er et VOC-krav til alle dele (f.eks. plast/gummi f.eks. K2-K9).

Svar från Nordisk Miljömärkning: *Takk for svar. Det er ikke et generelt krav til VOC. Krav til innhold av organiske løsningsmiddel i ulike kjemiske produkter er inkludert der vi har funnet det relevant (bl.a. i krav til kjemiske produkter som benyttes til overflatebehandling av tre).*

Coop DK og FDB

K5: Tilsætningsstoffer i plast og gummi. Coop og FDB mener det er positivt at stille krav til selve klassificeringen af additiver tilsat plasten. Vi

undrer os dog over, at krav til pigmenter (K8) er de samme som til artikler beregnet til fødevarerkontakt, men at kravet ikke gælder additiverne. Det bør overvejes at indføre kravet for additiverne i plastlegetøj til børn under 3 år, da de ofte sutter på legetøjet. Dvs. at småbørnslegetøj i plast skal opfylde retningslinierne for materialer, som er i fødevarerkontakt. Herved stilles både krav til valg af additiver, samt den samlede migration. I kriterierne er der ikke yderligere krav generelt for migration, udover krav i legetøjsdirektivet (som kun omfatter 8 tungmetaller).

K9: "Duftstoffer må ikke indgå i legetøj til børn under 3 år". Vi vil foreslå, at forbuddet udvides til at gælde alt legetøj. Mange børn har, eller kan udvikle kontaktallergi overfor parfumestoffer og det vil være problematisk, at parfumestoffer ville være at finde i miljømærket legetøj.

Svar från Nordisk Miljömärkning: Takk for svar. Kravet er utvidet til å omfatte et forbud mot lukt i alle leketøy. Kravet til additiver vil ikke bli endret i denne versjonen av kriteriene, men vil bli vurdert i senere versjoner.

Foreningen af Legetøjsfabrikanter i Danmark

Svanemærke-programmet vil forbyde PVC i legetøj og emballage, og man vil forbyde phthalater i legetøj. Det nye EUDirektiv indeholder allerede forbud og regler for 6 phthalattyper. Svanemærke-kriterierne sonderer ikke imellem de forskellige phthalattyper, og man ignorerer totalt det faktum, at der er nogle phthalater, der har fremragende toksikologiske profiler. Baggrundsdokumentationen er efter vor opfattelse generaliserende og mangelfuld.

Plast- & Kemiföretagen, Sverige

Plast- & Kemiföretagen har fått Svanens förslag till kriterier för miljömärkning av leksaker på remiss. Vi vill med anledning av detta lämna synpunkter på de områden som berör krav på plast och gummi.

I bakgrundsdokumentet står att Svanemärkning är ett effektivt verktyg för att minska hälso- och miljöbelastningen kopplat till tillverkning och användning av leksaker. Att Svanen sedan inte godkänner PVC för att:
- "För leksaker, där över 90 % av produktionen sker i länder utan för EU, kan produktionen vara en allvarlig källa till föroreningar och det är därför relevant att begränsa användningen av PVC i leksaker..."
- "Det är heller inte tillräcklig bra kontroll på PVC som importerar till EU och Norden från andra delar av världen..."
rimmar illa med detta påstående. Antingen kan Svanen ställa krav på tillverkningen, även om denne sker utanför EU, eller inte. Hur motiverar Svanen ovanstående påståenden och att man bara gör dessa för PVC? Detta är inte materialneutralt.

Att utesluta ett material, som man gör med PVC, för att tillverkningen utanför EU kan vara en källa till föroreningar är ett hårt slag mot alla tillverkare som har arbetat intensivt för att utveckla sina

produktionsprosesser så miljøbelastningen er minimal. Om det finns stora skillnader i miljöprestanda för tillverkningen av ett material borde väl Svanen snarare premiera de tillverkare som har längst miljöbelastning?

I Svanens bakgrundsdocument nämner man bara tillverkningen av PVC som en källa till dioxinbildning. Detta är diskriminerande eftersom tillverkningen av andra material som ingår i detta kriteriedokument också ger upphov till dioxinutsläpp. (ref.: Naturvårdsverket "Kartläggning av källor till oavsiktligt bildande ämnen". Rapport till regeringen 2005-03-31)

Vidare har det ganska länge varit känt att det är förbränningsbetingelserna som avgör mängden dioxiner. Mängden klorerat material är av underordnad betydelse i jämförelse med de andra faktorerna. Naturvårdsverket har därför bedömt att en minskning av PVC-halten i avfallet inte skulle förändra utsläppsmängden av dioxiner i rökgaserna, eller minska dioxinhalten i restprodukterna från rökgasrengöringsanläggningarna i någon märkbar grad (ref.: Naturvårdsverkets rapport 4594 "Vad skall vi göra med PVC-avfallet?")

Att förbränning av PVC genererar neutraliseringsrester kan inte vara skäl att utesluta materialet utan denne aspekt måste vägas in med andra miljömässiga för- och nackdelar.

Det kan även vara så att mindre avfall genereras i något annat led i livscykel. Skall man börja ställa denne typ av krav måste därför mer noggranna LCA göras som underlag för kriteriearbetet.

Kraven på ftalater (K5 och K6) anser vi skal följa direktivet 2005/84/EC. (ref.: DIRECTIVE 2005/84/EC OF THE EUROPEAN PARLAMENT AND OF THE COUNCIL of 14 December 2005 amending for the 22nd time Council Directive 76/769/EEC on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States relating to restrictions on the marketing and use of certain dangerous substances and preparations (phthalates in toys and childcare articles).

Sammanfattningsvis anser vi inte att nordisk miljömärkning har lyckats leva upp till sitt åtagande i ISO-standard 14024 eftersom man inte har behandlat PVC på ett objektivt sätt. Därför avslår vi kriterieförslaget.

Svar fra Nordisk Miljømerking: Nordisk Miljømerking utelukker ikke PVC fra leker på bakgrunn av utslipp av dioksiner fra produksjon av materialet, men forbudet er bygget på en helhetsvurdering slik det er beskrevet i bakgrunnsdokumentet. Det svenske Plast- & Kemiforetagen ønsker at vi skal stille materialnøytrale krav, i betydningene av at det skal stilles like strenge krav til alle materialer som inngår. Det er forskjellige miljøproblemer knyttet til forskjellige materialene og miljømerking må ta hensyn til hvilke problemer som kan reduseres ved å stille krav i kriteriene for leker. Produksjon av magnesium har f.eks. tradisjonelt vært et annet materiale hvor det er utslipp av dioksiner i produksjonsprosessen, men siden magnesium er dyrt og lite brukt i leker er det ikke stilt krav til dette.

Med hensyn til dioksiner i utslipp fra forbrenning er det det riktig at forbrenningsbetingelsene påvirker utslippet av dioksiner, og Nordisk Miljømerkning har i bakgrunnsdokumentet også beskrevet at utslippene er betraktelig redusert pga. økt bruk av moderne renseteknologi. Nordisk Miljømerkning synes likevel at det er et poeng at det genereres mer avfall ved forbrenning av PVC en f.eks. av PE. Det er også viktig for Nordisk Miljømerkning å ta hensyn til at det er forskjellige holdninger hos myndighetene i de ulike nordiske landene til hvordan PVC avfall skal behandles.

Nordisk Miljømerkning stiller strengere krav til ftalater enn EU direktivet på bakgrunn av "føre var"-prinsippet. Det er mistanke om uønskede egenskaper i flere ftalater enn de som er regulert av myndighetene. Ftalaten er ikke bundet til plasten og kan derfor lekke ut. Fordi leker kan lages av andre materialer, mener Nordisk Miljømerkning av det industrien ikke skal ha en rett til å produsere miljømerkede leker med innhold av ftalater.

PlasticsEurope and ECVM

The European plastics manufacturing industry (PlasticsEurope) together with the European PVC resin producers (ECVM) would like to present some comments on the "Swan-labelling of Toys, Draft proposal September 2006" from Nordic Ecolabelling.

Page 2 quotes :

"R 4 PVC

Swan-labelled toys must not contain PVC.

Exemptions may be granted in cases in which it is necessary to use PVC for safety reasons (e.g. in wiring). PVC exempted from the requirement must fulfil the requirements of R5 (with the exemption of the requirement relating to phthalates) and R7-R9."

Unquote.

Comments :

PVC should not be treated differently from other materials. An EU study on life cycle assessments, commissioned by the European Commission, confirms that the environmental impact of PVC is not different from other materials employed. This study is the final step in the long process followed by the European Commission to clarify the environmental performance of PVC and independently confirms that PVC is as good a material as any other, with both strong and weak points, depending on the application and on its use, and that there is no reason to treat PVC differently from any other material (see the extended summary in annex 1).

Page 2 quotes :

"R5 Additives to plastic and rubber

The following additives must not be actively added to plastics/plastic parts and rubber:

- substances classified as R40, R45, R46, R49, R60, R61, R62, R63 and/or R68 in accordance with regulations in force in any Nordic country or the EU classification system (18th adaptation of directive 67/548/EEC).
- substances based on lead, cadmium, mercury and their compounds and organotin compounds.*
- phthalates
- halogenated organic compounds.”

Unquote.

Comments :

Mercury and its compounds have never been used in plastics. We believe that substances that are not used in this kind of products should not be mentioned in the criteria.

The organotin compounds used in some plastics are di-organostannic tin-compounds and should not to be confounded with tri-organostannic tin compounds (TBT) which were mainly used in the past as anti-fouling agents for ships with significant impact on the environment. EU eco-label schemes clearly make the distinction between these two kinds of compounds, banning the later.

Many organotin stabilisers have food contact approval, an indirect indication that their migration, if any, is extremely low.

The requirement that phthalates must not be added is not acceptable unless covered by the EU classification system. This requirement negates the results of EU risk assessments.

Recent DINP & DIDP risk assessments showed that these two products can be considered as being “Risk Free” (following revision of legislation for use in toys) for both health and environmental effects. They can be used in all applications except toys and childcare articles “which can be put in the mouth”. These products are not hazardous, not classified CMR or dangerous to the environment.

The majority of plastic toys are made of rigid plastics. Halogenated organic compounds are not used in rigid applications to the best of our knowledge. The only halogenated substances used in PVC are medium chained chlorinated paraffins. However these are used as secondary plasticizers and therefore never used in rigid applications.

The discrimination of halogenated additives for plastics is not scientifically underpinned. The justification (p. 19 in the background notes) seems very weak - some compounds **may** emit halogen free radicals that **may** form non readily degradable compounds when incinerated, and that some compounds are **suspected** of damaging the health...

We are opposed against such an arbitrary discrimination of these halogenated compounds as a whole and ask for concrete substances to be named as well as the scientific grounds upon which the concerns are based.

Page 3 of 26 quotes :

“R7 Colourants

Colourants used for dyeing and/or the surface treatment of plastic/plastic parts and rubber must not contain:

- Substances based on lead, cadmium, mercury and their compounds
- Organotin compounds
- Phthalates
- Halogenated organic compounds
- Aromatic solvents in excess of 1% by weight

Tin organic compounds are defined as compounds in which tin is bound directly to the carbon atom.”

Unquote.

Comments :

The same comments as above apply here.

The discrimination of colorants for plastics is not scientifically underpinned. The justification (p. 20 in the background notes) again is very weak.

We are opposed against such an arbitrary discrimination of colorants as a whole and ask for concrete substances to be named as well as the scientific grounds upon which the concerns are based.

Answer from Nordic Ecolabelling: *Thank you for your comments to the criteria for toys. PVC is not treated differently from other materials regarding criteria for ecolabelling. For all materials the use of the material and the environmental aspects are evaluated. The environmental issues are different for different materials and the possibilities and effects of setting requirements in criteria for ecolabelling of toys are also different for the various materials. Treating all materials equal in the meaning of setting the same level of requirements for all materials, will therefore not be in line with the procedures of ecolabelling, or other certification systems like product category roles for environmental product declarations.*

The EU study referred to on life cycle assessments, commissioned by the European Commission, may on an overall view confirm that the environmental impact of PVC is not different from other materials employed, but looking at the different product groups the conclusions is not overall pro PVC. The study also states that no classic comparative LCA study could be identified for toy/sports goods, and it states that LCA is not the most appropriate tool to analyse the major problems in this application. For toys, there is a concern related to their unintended use and the related potential risks (due to e.g. ingestion or chewing).

The requirement is also relating to recycled plastics, which can be contaminated with different materials. Even though mercury is not used as additive in plastics we will still keep it on the list. As for organotin compounds they can also be used as catalysts for example for

polyurethane. Because there are alternatives, there is no need to allow these compounds even though they have low migration in the products use phase.

Regarding the requirements for phthalates Nordic Ecolabelling has more restrictions due to the precautionary principle. Neither phthalates nor chlorinated paraffins are bounded to the plastic, and can therefore migrate from the material in the use phase.

Plastindustrien i Danmark

Kommentar

Plastindustrien i Danmark modsætter sig forslaget til kriterier for Svanemærkning af legetøj, idet vi mener at: 1.

Baggrundsdokumentationen for flere af kravene til plast og gummi i legetøj er mangelfuld og generaliserende 2. Flere af kravene kan rent faktisk vise sig at være meget svære om ikke umulige at efterleve for forskellige tekniske plasttyper, hvorom der ikke er dokumentation for nogen miljømæssige problemstillinger. 3. Flere af kravene er møntet på at hindre import af legetøj fra fjernøsten, der ikke lever op til gældende lovgivning i DK/Skandinavien, men kommer indirekte til at diskriminere skandinaviske/europæiske plastforarbejdende virksomheder og plastråvareproducenter. Som konkrete eksempler, der understøtter ovennævnte kan nævnes følgende: . For at sikre kvaliteten/holdbarheden af forskellige delkomponenter i visse typer legetøj kan det være nødvendigt at anvende forskellige tekniske plasttyper, som ikke findes i fødevarer godkendte kvaliteter, fordi det ikke nødvendigvis har været eller vil være relevant og økonomisk rentabelt at sikre, at materialerne er godkendte til fødevarer kontakt. Tekniske plasttyper anvendes typisk i ubetydelige mængder i legetøj, men anvendelserne kan være væsentlige for det enkelte stykke legetøj, og udgør ikke et miljømæssigt problem. . Det synes ude af proportion, og kan måske blive føre til forvirring hos forbrugerne, at der generelt ikke må anvendes genvundet plast i Svanemærket legetøj. Det kan være et rimeligt krav for visse, mindre stykker legetøj, som potentielt kan kommes i munden, men for større stykker legetøj, virker det miljømæssigt ubegrundet og er i modstrid med de generelle principper i affaldshierarkiet. . Der er i baggrundsdokumentet ikke videnskabelig dokumentation for at kræve, at der ikke må anvendes PVC i Svanemærket legetøj og i emballage til legetøjet. Ved afbrænding af PVC dannes der 5-20 % mere restprodukt til deponering afhængig af hvilken røggasrensningsteknik som anvendes på det konkrete forbrændingsanlæg og ikke de i baggrundsdokumentet anførte mængder, se henvisning til reference nedenfor. Det er i øvrigt i denne forbindelse interessant at bemærke, at forbrænding af alt klor- og svovlholdigt affald fører til dannelse af restprodukter. Derfor er det pudsigt at konstatere, at legetøj af gummi, der indeholder svovl, godt kan opnå Svanemærket, mens PVC-legetøj ikke kan opnå mærket; der synes at mangle en logik i den miljømæssige argumentation. . Dannelse af dioxin ved affaldsforbrænding er ikke så meget et spørgsmål om mængden af tilstedeværende klor, men i højere grad et spørgsmål om omstændighederne (temperatur og iltforhold) under forbrændingen, se endvidere kommentarerne nedenfor. . At der i visse tilfælde kan være

miljømæssige problemer ved produktion af PVC i fjernøsten bør ikke føre til, at legetøj af PVC ikke kan Svanemærkes. Det vel en generel problemstilling, at miljø- og arbejdsmiljøbelastningerne ved råvarefremstilling/-forarbejdning i fjernøsten er større end i DK og Vesteuropa og gælder altså ikke kun for plast? I øvrigt anføres det i baggrundsdokumentet netop, at der emitteres meget lidt dioxin ved produktion af PVC i Sverige, og der synes således ikke at være miljømæssig begrundelse for at udelukke svensk/europæisk produceret PVC og dermed PVC-legetøj i at få Svanemærke. . Det er ulovligt at anvende bly og kadmium i stabilisatorer i DK og indhold af disse tungmetaller i stabilisatorer er udfaset i de skandinaviske lande. Evt. import af plastprodukter med stabilisatorer med kadmium og bly bør efter vores mening håndteres ved bedre kontrol af import og ikke ved at formulere forskellige miljømærkekriterier, der indirekte associerer dansk/skandinavisk produceret plastmaterialer/-legetøj med ulovlige produkter. Referencer: Vedr. restprodukter ved forbrænding: Ole Hjelm fra DHI har arbejdet med spørgsmålet i en årrække både for Miljøstyrelsen i Danmark og for EU-Kommissionen. Han har i et notat "Forbrænding af PVC: Påvirkning af massestrømmene gennem et forbrændingsanlæg" beskrevet forskellene ved forbrænding af affald med normalt indhold af PVC og det samme affald uden PVC. Beskrivelsen forholder sig til forbrændingsanlæg med både tørre, semitørre og våde røggasrensingsanlæg. Heraf fremgår bl.a. at tilstedeværelsen af PVC i affaldet medfører 5-20 procent forøgelse på vægtbasis i mængderne af fast affald fra røggasrensningen afhængig af om der er tale om en våd eller tør proces. Notatet, der er baseret på en stor rapport, som det franske firma, Bertin, har udarbejdet til EU-kommissionen i samarbejde med DHI, er bestilt og udgivet af PVC Informationsrådet og kan findes her: <http://www.pvc.dk/billeder/faktaOmPvc/Hjelmarrapport.doc> Vedr. dioxindannelse ved forbrænding: Som det fremgår af miljø- og energiministerens besvarelse af spørgsmål 257 (Alm.del - bilag 442, Samlingen 97/98) er det Miljø- og Energiministeriets vurdering, at en kobling af PVC-problematikken med debatten om forbrændingsanlæggenes dioxinudledning er u hensigtsmæssig. Som udgangspunkt er der i foreliggende undersøgelser uenighed om ved hvilke mængder og dermed i hvilket omfang PVC'en bidrager til dioxindannelsen ved kontrolleret afbrænding. Uanset om PVC tilføres forbrændingsanlæggene eller ej bliver det nødvendigt at indføre særlige røggasrensings-foranstaltninger med henblik på yderligere emissionsbegrænsning i forhold til dioxinudledning. Og uanset i hvilket omfang PVC bidrager til øget dioxinrisiko, skal PVC-anvendelsen og håndtering af PVC-affald reguleres og i den forbindelse i videst muligt omfang holdes væk fra affaldsforbrændingen på grund af restproduktproblematikken.

Svar fra Nordisk Miljømerkning: Nordisk Miljømerkning beklager hvis det blir praktiske vanskeligheter med å etterleve kravene for forskjellige tekniske plasttyper, men synes ikke at mangel på dokumentasjon gjør at et miljømerket produkt bør tillate plastmaterialer med ukjente miljø- og helsemessige egenskaper. Selv om bly og kadmium i stabilisatorer i PVC er utfaset i de skandinaviske landene gjelder ikke dette for hele Europa. Erfaringene med at det er mangelfull kontroll ved import av produkter gjør

at Nordisk Miljømerkning ser det som nødvendig å stille forbud mot disse tungmetallene. For plastprodusenter som ikke benytter dem er det et krav som er enkelt å dokumentere.

Nordisk Miljømerkning kjenner rapporten fra Betin om forbrenning og har ikke bruk dioksin utslipp fra forbrenning som et viktig argument for forbud mot PVC. I bakgrunnsdokumentet er det lagt vekt på at dioksinutslippene er redusert de siste årene.. Se forøvrig svaret til kommentarene fra det svenske Plast- & Kemiföretagen.

Plastkravene er forøvrig et område Nordisk Miljømerkning vil jobbe videre med til neste versjon av kriteriene.

Forbrugerrådet, Danmark

PVC

Det er positivt, at PVC ikke er tilladt. Undtagelsen om, at PVC må bruges af sikkerhedsmæssige årsager, bør dog følges af et krav om, at dette kun er tilfældet, såfremt der ikke findes et non-PVC-alternativ, der er sikkerhedsmæssigt forsvarligt i stedet. Dette skal sikre, at producenten sørger for at undersøge markedet for et evt. alternativ.

I forbindelse med en evt. undtagelse (og for den sags skyld andre undtagelser fra forbud mod stoffer og kemikalier i legetøj) bør der sættes en tidsfrist på undtagelsen - dette er i øvrigt i overensstemmelse med den kommende europæiske kemilovgivning, REACH.

5.4 Krav til tekstil

Coop DK og FDB

Flere steder henvises til, at enkeltdele af legetøjet skal være miljømærket, eller overholde tilsvarende krav. Vi finder det rimeligt ikke at stille krav om, at alle produkter/enkeltdele skal være miljømærkede men, at de skal opfylde tilsvarende krav, men vi savner uddybning for, hvordan dette krav tænkes kontrolleret i fx Kina, hvorfra meget legetøj til Danmark importeres.

Karolinska Institutet, Sverige

För det femte så finner vi det anmärkningsvärt att hälso- och miljöfarliga kemikalier av den typ som omnämns när det gäller att t.ex. att efterbehandla textilier i leksaker (K13, K16, K17, K19 med flera liknande ställen)

överhuvudtaget skall få användas i en Svanenmärkt produkt.

Svanenmärkta

leksaker bör framställas med andra alternativa processer eller så bör dessa ej få märket Svanen.

För det sjunde så anser vi att även om bomull i leksaker endast utgör en liten del

av den totala bomulls användningen, så anser vi principiellt att Svanenmärkta

produkter ej alls bör tillverkas av bomullsfibrer som odlats med konventionella metoder dvs. med pesticider (Skjeme 2_del A under Vekstfiber). Att minst 75% av bomullen i den färdiga produkten är ekobomull är ett för lågt ställt krav då konventionell odling av bomull kan innebära såväl betydande hälso- och miljörisker för de bönder som framställer grödan som en risk att rester av bekämpningsmedel finns i den färdiga leksaken.

Svar från Nordisk Miljömärkning

Kraven för textlier kommer ändras efter remissen. Et alternativt krav til svanemerkede eller blomstmerket tekstil vil innebære at tekstil produsert av økologisk bomull og som oppfyller Øko-tex 100, nivå 1, vil oppfylle kravene.

Bergfald & Co as (Konsulentfirma), Norge

a) Vedr. bruk av LAS (lineær alkyl benzen sulfonat) i bearbeiding av tekstiler. LAS er industriell såpe designet slik at den brytes ned i vann. (Slik at det ikke skal flyte skum i elvene.) LAS inngår i det fleste rengjøringsmidler vi bruker, f.eks vanlig tøyvaskepulver eller oppvaskmidler. Det virker litt søkt å ikke tillate bruken av LAS i fremstilling av tekstiler til løketøy da.

b) "Asidirin". Det er mange referanser til dette stoffet i kriteriedokumentet. Jeg har imidlertid ikke hørt om det, og finner ingenting om det på nettet. Derimot er det mye å finne om "aziridin" og jeg tipper det er dette som menes? Aziridin er et populærnavn for etylimin CAS nr. 151-56-4. Det hadde sikkert vært lurt å holde seg til bruken av systematiske kjemiske navn, og å hjelpe til med identifikasjonen ved å bruke CAS numre. Etylimin er et forholdvis jævlig stoff som kan lede til akutte forgiftninger, ved at barn sutter på leker. Det finnes imidlertid en masse liknende stoffer og jeg lurer på hvorfor akkurat dette stoffet gis så mye oppmerksomhet.

c) Det er blitt veldig populært å være mot bromerte flammehemmere. Kosedyr og liknende kan representere en fare for brann, med tilhørende jevligheter. Derfor mener jeg det kan være riktig å forvente bruk av flammehemmere i visse typer tekstiler. Kunne det vært en ide å ta med en "godkjentliste" over flammehemmere som det ikke hefter fare ved?

d) Hva med PFOS i vannavvisende tekstiler.

e) Hva med konserverende sopp og insektsprøyting av tekstiler?

f) Forbud mot alkyfenoler og ftalater skyldes virkninger på hormonsystemet. Bisfenol-A har også slik virkning og vil finnes som ureagert forurensning i polykarbonatplast. Skal det settes grense for innholdet?

Svar fra Nordisk Miljømerking: Takk for svar. Etter høring er det tatt

inn krav til Bisfenol A i plast. Asidirin er endret til azidirin. I etterkant av høringen har kravene til tekstiler blitt endret. De er nå harmonisert med Øko-Tex 100 nivå 1. I tillegg stilles det krav til økologisk bomull.

Kemikalieinspektionen (KEMI) Sverige

Observera att det kan finnas CMR-ämnen i polymera material precis som i plast och gummi. Vid pigmenttryckning används också sk. carriers, hur bedömer ni dessa ämnen? Ibland tillsätts antibakteriella ämnen, hur ser ni på det?

R14 Metal complex dye-stuffs

Här nämns att koppar, krom och nickel inte får användas. Därutöver är kadmium förbjudet att användas som stabilisator eller som pigment enl. SFS (1998:944) 3 §.

R21 Polyester

Enligt studie av IVL finns alternativ till antimon i polyester. Se studien "Antimon i Sverige – användning, spridning och miljöpåverkan".

R 16 Dyestuffs that are carcinogenic, mutagenic or toxic for reproduction
Varför nämns inte allergiframkallande ämnen här? Tex. det allergiframkallande färgämnet Orange 1 (R 43).

Svar från Nordisk Miljömärkning

Krav kommer ställas på rester av metaller i tyget i och med harmoniseringen med Öko-Tex.

Danmarks Naturfredningsforening, Danmark

K13 – K14

Der bør slet ikke gives tilladelse til at bruge pigmenter, som er baseret på tungmetaller og dermed heller ikke den undtagelse, som beskrives under tabellen, og K14 bør ændres til at gælde alle tungmetalkompleksfarvestoffer. Mht. tabellen i K13 er det altså kun jern (Fe) som bør accepteres som aktiv ingrediens i farvestofferne.

K20

Hvis K20 skal passe med tekstilkriterierne, så skal det ikke være 1,5 g/kg men 1,5 **mg** akrylnitril pr. kg. Det lyder også mere fornuftigt...

K23

Hvorfor er økologisk bomuld ikke inddraget som de er i blomst-tekstil-kriterierne?

K28

I K28, K49, K50 henvises 1:1 til de andre kriteriesæt – hvorfor er dette ikke blot gjort for tekstildelen? – og for K37-44?

Svar fra Nordisk Miljömærkning: *Tak for jeres svar. Kravene til tekstiler er endret etter høring (se over). Kravet til K28 er også endret etter høring. For K49 og K50 (i høringsdokumentet) er det hevdvist direkte til andre kriteriesett, ettersom alle kravene i det relevante dokumentet*

skal være oppfylt. For trebaserte plater (K37-K44) er kun noen av kravene fra det opprinnelige kriteriedokumentet tatt inn.

5.5 Krav på stoppmaterial

Kemikalieinspektionen (KEMI) Sverige

CFC, HCFC och HFC begränsas också i lagstiftning SFS 2002:187 och direktiv 2006/842/EG.

5.6 Krav til heltre og trebaserte materialer

Työterveyslaitos (Folkhälsainstitutet), Finland

In **R35**, the phrase "Solvents that polymerise in the wood may be used if the degree of polymerisation is at least 95 %" requires a more exact definition.

The limit value $\leq 0.25 \text{ mg /m}^2/\text{h}$ for formaldehyde emission, presented in **R39**, is wrong; the emission for class M1 substances must be less *than* $0.05 \text{ mg /m}^2/\text{h}$.

***Respons from Nordic Ecolabelling:** For R35 the requirement will be fulfilled if a Test report from an accredited laboratory documenting the degree of polymerisation is given (see Form 4, part B). For R39, the requirement refer to M2, not M1.*

Coop DK og FDB

I forhold til afsnit 2.4.2., "træbaserede materialer" og bilag 6.8. "krav til skovcertificering" er det vores opfattelse, at godkendelsesproceduren kan lattes, hvis det allerede her i kriteriet angives konkret hvilke certificeringsordninger der godkendes (K38).

***Respons from Nordic Ecolabelling:** Nordisk Miljømerking har en intern liste med oversikt over hvilke sertifiseringsordninger som er godkjent. Denne listen benyttes ved søknadsbehandling.*

Kemikalieinspektionen (KEMI) Sverige

R35 Impregnation/treatment/modification of wood

Kreosot är förbjudet i leksaker enl. KIFS 1998:8 10 kap 18 e §

R39 och R46 Formaldehyd

Det bör säkerställas att dessa krav åtminstone inte är mindre stränga än de som anges i KIFS 1998:8 kap. 9 §21.

R 41 Classification of chemical products

Varför är inte riskfrasen R43 med här (allergiframkallande vid hudkontakt)? Den finns med när det gäller plast och gummi.

***Svar från Nordisk Miljömärkning:** Alle svanemerkede leketøy må oppfylle myndighetskrav. I tillegg vil noen av kravene gå utover disse.*

Danmarks Naturfredningsforening, Danmark

K35

Jeg mener ikke, der er grund til overhovedet at imprægnere træ, som indgår i legetøj. Sandkasser og legestativer og lignende kan i dag udføres i lærk eller anden bestandig træsort.

Svar från Nordisk Miljömärkning: Takk for svar. De kravene som er satt til impregnering av tre, er basert på de kravene vi i dag har til uteleker, og vi har vurdert disse kravene til å være omfattende nok til å sikre trygge produkter.

5.7 Krav til overflatebehandling av heltre trebaserte materialer

Työterveyslaitos (Folkhälsoinstitutet), Finland

In **R46**: Formaldehyde emissions... must be less than 0.1 ppm, ppm is not the magnitude of the emission; the numerical value must be changed and reported as an emission. In this connection, it is important to notice that a product description alone is not enough, since formaldehyde emissions can originate from formaldehyde releasers; this should be cleared in a material emission test.

In **R47** there is a similar mix-up of emission and contents regarding TVOC's. A surprisingly high TVOC-value, which will hopefully change when we get the units in the right order.

Respos from Nordic Ecolabelling: Than you for your respos. The requirements will be changed.

5.8 Krav til papp og papir

Coop DK og FDB

Flere steder henvises til, at enkeltdele af legetøjet skal være miljømærket, eller overholde tilsvarende krav. Vi finder det rimeligt ikke at stille krav om, at alle produkter/enkeltdele skal være miljømærkede men, at de skal opfylde tilsvarende krav, men vi savner uddybning for, hvordan dette krav tænkes kontrolleret i fx Kina, hvorfra meget legetøj til Danmark importeres.

Foreningen af Legetøjsfabrikanter i Danmark

Svanemærke-programmet promoverer sig selv ved f.eks. ved kun at tillade materiale, der er Svanemærket, f.eks. hvad angår batterier, som skal have Svanemærkede celler, eller tekstiler og læder samt papir og pap produkter. Dette vil i sig selv medvirke til at gøre det umuligt at anvende Svanemærket i forbindelse med en lang række produkter.

Svar från Nordisk Miljömärkning: Takk for svar. For de områder der det stilles krav om at enkeltdele skal være miljømerket, eller oppfylle kravene til miljømerking, er for områder der vi har mange miljømerkede produkter på markedet. For batterier så skjer allerede store deler av produksjonen av svanemerkede batterier i Kina. For papir og trykksaker har vi også mange store nordiske og europeiske produsenter som kan levere svanemerkede produkter.

5.9 Krav til trykksaker

Se kommentar over

5.10 Krav til metall

Työterveyslaitos (Folkhälsainstitutet), Finland

In **R51** it would be good to refer to the Nickel Directive (94/27/EC) and to the demands that required its amendment (2004/96/EC). Also with regard to adhesives (2.7 Adhesives) it should be recommended to perform material emission tests or to choose products that are classified as M1.

Respons from Nordic Ecolabelling: The requirements in R51 are changed, it goes upon requirements from the authorities in general terms.

Miljøstyrelsen Danmark

Er det med vilje, at der ikke generelt er miljøkrav til alle dele (f.eks. i overfladebehandling K52-K54).

Svar fra Nordisk Miljømærkning: Smådelar vil bli omfattet av kravene.

Kemikalieinspektionen (KEMI) Sverige

2.51 The coating metal parts in the toy

Kraven på små delar, som t.ex. skruvar, undantas när det gäller kraven på ytbelägningen. Kraven bör omfatta åtminstone sådana små delar som barn kan komma i kontakt med. (Vilken anledning finns för att godta krom VI på skruvar till leksaker?)

Karolinska Institutet, Sverige

För det fjärde så anser vi att krom och nickel inte ska få användas som metallbeläggning ens i delar som kan utsättas för stort slitage (K51). Metallbeläggning med trevärt krom är ett stort arbetsmiljöproblem eftersom det lätt omvandlas till sexvärt krom, som bildar en dimma, som är kraftigt carcinogent.

Svar från Nordisk Miljömärkning

Kraven på ytbehandling ska även gälla små delar. Kravet ska ändras. Nordisk Miljömärkning har valt att inte utesluta krom och nikkel utan istället ställa höga krav på ytbehandlingen som uppfylls av de bästa anläggningarna.

5.11 Krav til elektriske leketøy

Danmarks Naturfredningsforening, Danmark

K55

Hvorfor nævnes kun tungmetallerne og ikke blot alle RoHS-stofferne her?

5.12 Krav til lim

Kemikalieinspektionen (KEMI) Sverige

I vissa fall används regler för ämnesnivå och i vissa fall för produktnivå.
Hur görs denna bedömning?

Svar fra Nordisk Miljømerking: *Kravene er hentet fra kriteriedokumentet for lim. Kravet dokumenteres gjennom produktdatablad for hele produktet, og der kravet omfatter de inngående emnene, kreves produktdatablad eller tilsvarende dokumentasjon også for disse.*

5.13 Krav til luktstoffer

Foreningen af Legetøjsfabrikanter i Danmark

Svanemærke-kriterierne vil forbyde anvendelsen af dufte i legetøj bl.a. beregnet til børn under 3 år. Legetøjsindustrien undgår i forvejen visse duftstoffer i legetøj, men mange duftstoffer udgør ikke et problem og indgår fuldt ud lovligt f.eks. i fødevarer.

Karolinska Institutet, Sverige

För det tredje så anser vi att luktämnen som ofta är sensibiliserande och allergena inte alls ska få förekomma i leksaker (inte heller i leksaker avsedda för barn över 3 år) (K9, K66)

Konsumentvägledarnas förening konsument i Borås, Sverige

Höjd åldersgräns betr. Tillsats av doft till leksak. Doften fyller ingen positiv funktion men skapar ett ev. behov av fler doftande produkter till men för miljön med onödiga tillsatser av kemikalier /Risk för allergier.

Svar från Nordisk Miljømærkning

Nordisk Miljømærkning ska ændre kraven på doftämnen. Kravet ska gälla för alla leksaker.

Forbrukerrådet, Norge

Krav vedr. Luktstoffer bør være strengere

Vi merker oss at forslaget krever at luktstoffer ikke skal benyttes i det hele tatt, verken i deler som inngår i leketøy eller i leketøyet som helhet, når produktet er beregnet på barn i alderen 0-3 år. Det er bra. Forbrukerrådet mener at dette kravet bør stilles helt generelt i kriteriene for Svanemærking av leketøy, dvs. også leketøy beregnet på barn mellom 4 og 14 år. Eventuelt bør tillatelse til å bruke luktstoffer begrenses strengt til de tilfeller hvor det er nødvendig for å skule uønsket lukt fra de inngående materialene.

Begrunnelse: Vi kjenner til at også Forbrukerrådet og andre europeiske forbrukerorganisasjoner har erfart økende tendens til at leketøy tilsettes lukt for å virke tiltrekkende på barn. Slik bruk av luktstoffer er ikke nødvendig, og som dere påpeker i bakgrunnsdokumentet migrerer slike stoffer lett ut av produktene fordi de per definisjon er flyktige. Dette utsetter barn for en ekstra og unødvendig eksponering for potensielt skadelige stoffer. Det er satt krav til at ingen av de 26 spesielt

allergifremkallende stoffene på EU's liste får tilsettes, men man har ingen garanti for at ikke andre luktstoffer som tilsettes kan ha tilsvarende skadelige virkninger. EU-kommisjonen sier selv i forbindelse med REACH at det finnes tilstrekkelig kunnskap om egenskapene til bare 5 % av de såkalte høyvolumstoffene på markedet (stoffer som produseres eller importeres i volum > 1000 tonn pr. produsent/importør pr. år i hele EU). Derfor mener vi at unødvendige stoffer ikke bør tillates, spesielt når det gjelder flyktige stoffer i produkter til barn.

Svar fra Nordisk Miljømerking: Takk for svar. Miljømerking har i etterkant av høringen endret kravet til parfyme. Det omfatter nå også leketøy beregnet til barn i aldersgruppen 4 – 14 år.

5.14 Sikkerhet

Konsumentverket, Sverige

Rubrik 3 "Sikkerhet", sid 19 (norsk översättning).

Tilllegg i kravet K67 Krav till sikkerhet:

Leketøyet skal oppfylle karaven för CE-merkning *vilket innebär att de väsentliga säkerhetskraven i EU:s leksaksdirektiv skall vara uppfyllda*. Alla relevante krav i EN71 del 1 till 11 skall oppfylles samt krav i EN 50880 *Säkerhet hos elektriska leksaker*.

Tilllegg i kravet K67 med ett nytt stycke med krav på dokumentation:

Överensstämmer leksaken inte alls eller endast delvis med ovannämnda standarder skall leksaken vara EC-typgodkänd av ett anmält laboratorium.

Allmänt om Säkerhet och emballage

Det förekommer att tillsynsmyndigheter som bevakar produktsäkerhet är kritiska mot leksaker som är CE-märkta och oppfyller standardens krav. Exempel på detta kan vara leksaker i kombinationer med andra produkter, leksaker som är olämpliga ur etisk synpunkt t.ex. så kallade våldsförhållande leksaker.

Vi föreslår därför att det i standarden ska ingå kriterier som utesluter dessa typer av leksaker från att omfattas av Svanenmärkning.

När det gäller förpackningar och emballage bör det ställas vissa hälso- och säkerhetskrav på leksakernas förpackningar. Ur sikkerhetssynpunkt är det angeläget att batterier är svårtillgängliga för barn (dvs svårseparerede) och ur miljösynpunkt är det viktig at batterierna är letta att separera för att underletta återvinning. När miljøkrav ställs mot det pedagogiska värdet av leksaken samt barns sikkerhet måste det övervägas om inte leksaker kan ha samma lekvärde utan batterier.

Vi föreslår därför at det i standarden för Svanenmärkning ska ingå kriterier som utesluter leksaker innehållande batterier för barn under tre år.

Svar från Nordisk Miljömärkning

Nordisk Miljømerkning kommer inta att ha några etiska krav för hur leksaken är utformad eller vad den föreställer. Det är inte Nordisk Miljømerknings uppdrag.

Nordisk Miljømerkning kommer kräva att kraven i EN71 uppfylls. Batterier ska vara svåra att tas ur leksaken och ska inte kunna tas ur leksaker av barn. Det finns ett definierat krav för detta i EN71.

Forbrugerrådet, Danmark

Side 19: Under sikkerhed: I kriterierne står der, at legetøjet skal overholde direktivet. I det ligger også, at man kan CE-mærke, så der er ikke nogen grund til at nævne det her. Skriv i stedet at legetøj skal overholde sikkerhedskrav foreskrevet i direktivet .

Og når nu elektrisk legetøj er med i kriterierne, bør I nok også henvise til EN62115 - Safety of electric toys.

***Svar fra Nordisk Miljømerkning:** Vi undersøkte mulighetene for at stille yderligere kvalitetskrav. Det klarer vi ikke i denne versjonen av kriteriene. Se kapittel 5 i det oppdaterte bakgrunnsdokumentet.*

5.15 Emballasje

Miljøstyrelsen Danmark

Man skal sikre under "4 Emballasje og informasjon", at gjeldende lovgivning i forlængelse af implementeringen af WEEE-direktivet overholdes

PlasticsEurope and ECVM

Page 20 quotes :

"R68 Plastic packaging

Packaging (including labels) containing PVC must not be used."

Unquote.

Comments :

Here a ban on chlorine based plastic materials for packaging of toys is introduced. Requirements against chlorine based plastics and phthalates are again typically ideological expressing a political choice of discriminating one material without scientific evidence.

As a matter of principle, we would nevertheless like to remind you that the requirement that **decisions should be based on "sound science"** has been emphasised on many occasions by the EU authorities.

We are not aware of any scientific element, such as LCA or risk assessment, that would:

- Demonstrate that the use of PVC packaging is detrimental to human health or to the environment
- Demonstrate that alternatives to PVC are better options, from a sustainability point of view.

Therefore, the proposed explicit exclusion of chlorinated plastics for the packaging is not only inappropriate, but also **wrong from a scientific point of view**. As a matter of principle, we stress that it is not appropriate to discriminate among materials without any sound and

scientific reason. The only acceptable exclusion, which is by the way in line with the practice in the recently developed eco-labels, is limiting/excluding only substances which have a scientifically demonstrated detrimental effect for health and environment by recent well-accepted investigations, generally leading to a specific risk classification. The proposed exclusion, even when considered from a narrowly environmental point of view, does not rely on any such hard data.

We therefore strongly suggest that the proposal of unjustified discrimination on packaging made of chlorinated plastics should be removed from the draft. The plastics manufacturing and converting industries offer their expertise to discuss about facts on plastics and plastics products.

Annex :

(1) Extended Summary : "Life Cycle Assessment of PVC and of principal competing materials", Commissioned by the European Commission.

(Nordic Ecolabelling: this annex is not included in this document.)

Respons from Nordic Ecolabelling: *Thank you for your respons. For our comment, please see 5.3.*

Coop DK og FDB

K69: Information til kunden. Her står, at der på emballagen skal oplyses om garantivarighed. Er det i tilfælde, hvor producenten giver en særlig garanti? Købeloven i DK giver ingen forbrugere garanti, men udelukkende reklamationsret (i 2 år).

5.16 Kvalitets- og myndighetskrav

Miljøstyrelsen Danmark

Etik. Miljøstyrelsen forholder sig ikke til de etiske krav, men efterlyser en debat i NMN i forhold til retningslinierne om og hvordan Svanen kan udvikle dette område.

Karolinska Institutet, Sverige

För det sjätte så finner vi det oacceptabelt att man inte kräver garantier om god

arbetsmiljö för de som framställer leksakerna (se sid 30, sista meningen innan

avsnittet om standarder). Som beskrivs i bakgrundsdokumentet är dåliga arbetsmiljöer ett stort problem vid framställning av leksaker (4.1.2).

Märket

Svanen bör borga för att leksaken framställts på ett icke hälsovådligt sätt för de

som producerat den.

Svar från Nordisk Miljömärkning

Nordisk Miljömärkning kommer med kravet K70 i remissförslaget urskilja de bättre produktionsanläggningarna. Dessa anläggningar kommer uppfylla krav på bl.a. säkerhet och arbeta med att förbättra arbetsförhållandena.

Foreningen af Legetøjsfabrikanter i Danmark

Svanemærke-kriterierne indeholder også krav om overholdelse af ILO konventionen for arbejdsforhold. Visse dele af ILO konventionen er ikke lovlige i Kina, hvor en meget stor del af verdens legetøjsproduktion som bekendt foregår. Vore medlemsvirksomheder er imidlertid alle – via det førnævnte medlemskab af TIE – Toy Industries of Europe – tilsluttet et verdensomspændende samarbejde gennem ICTI – International Council of Toy Industries, hvis formål netop er at gennemføre en løbende proces, hvor man fokuserer på og sikrer acceptable arbejdsforhold på de virksomheder, hvor produktionen af legetøj foregår.

Legetøjsfabrikanterne og vore medlemsvirksomheder har endvidere via TIE bidraget positivt til den aftale, som EU-kommissæren for Sundhed og Forbrugerbeskyttelse, Markos Kyprianou, tidligere i 2006 underskrev sammen med den kinesiske regerings Agency for Quality Supervision, Inspection and Quarantine (AQSIQ): Dette 'Memorandum of Understanding on Product Safety requirement' omfatter en forpligtelse fra TIE til at bistå og dele sin viden om sikkerhedskrav og deres overholdelse med importørerne til EU og producenterne i Kina.

Svar fra Nordisk Miljømærkning: ICTI Care er allerede godkendt i forslaget.

Coop DK og FDB

Kvalitets- og myndighedskrav

Afsnit 5, "Kvalitets- og myndighedskrav" omfatter bl.a. krav om arbejdsforhold (K70), og der henvises til legetøjbranchens egen ordning ICTI. Det er vores opfattelse, at etiske krav er vigtige for troværdigheden af Svanemærket legetøj, og det bør derfor sikres at ICTI ordningen opfylder dette. Det er uklart for os hvordan kontrol med dette punkt sikres. Efter vores opfattelse vil SA8000 være et bedre værktøj end ICTI i forhold til de etiske forhold, men vi er klar over, at der ikke vil være mange producenter der kan leve op til disse, og som derfor ikke vil have mulighed for at søge om licens til Svanemærket legetøj. Det vil derfor være en barriere for at udvikle produktgruppen, og vi er derfor villige til at bakke op om ICTI ordningen i en afgrænset periode, hvor det bliver gjort klart for producenterne, at det over tid vil være SA8000 der bliver den ordning der skal arbejdes ud fra. Det bør altså fremgå tydeligt af kriterierne, at det i forbindelse med en revision vil være SA8000 der skal anvendes, alternativt i en fjernere fremtid den kommende ISO 26000 standard.

I forbindelse med at sikre en udvikling på området ønsker vi – hvis det er muligt – at få oplyst, hvor mange legetøjsproducenter der i dag er SA8000

certificeret. Det vil være relevant, at disse producenter ved ansøgning om licens har mulighed for en slags "fast track" i forhold til godkendelse.

Svar fra Nordisk Miljømærkning: Vi overvejede at kræve SA8000 certifikater fra underleverandører, men set i lyset af hvor få der var blev vi enige om at acceptere ICTI Care.

5.17 Krav i kommende kriterier

Coop DK og FDB

Krav i kommende kriterier

På side 25 i forslaget fremgår det under "nye kriterier", at det vil blive vurderet at stille yderligere krav til miljø og helse i forbindelse med råvareproduktionen. Vi mener det vil være nyttigt, at angive inden for hvilke områder man forestiller sig dette, så producenterne kan begynde at arbejde for at nå disse krav.

6 Kommentarer till baggrunden, i detalj

Konsumentverket, Sverige

Rubrik 4.10 "Krav på sikkerhet" sid 28.

Tillägg i första stycket.

...Innenfor EUs medlemsland pågår ett arbeid med å gjøre barns leker sikrere og det finnes et EG-direktiv som sier at en leksak inte får vara utformad så att den innebär att användarens eller någon annan persons säkerhet och hälsa äventyras när den används på avsett eller förutsägbart sätt med tanke på barns normala beteende. Medlemslandene skal.....

Dansk Toksikologisk Center, Danmark

På side 8 i info boks 4: Tilføjelse af 71-9, 71-10 og 71-11.

Kort info om REACH for artikler:

Beskrivelse i indledningen af i hvor høj grad man via svanemærket samtidig forbereder sig på REACH.

Skematisk samlet overblik over de kemiske stoffer, der er omfattet:

Et samlet skema over hvilke stoffer, der er omfattet samt i hvilke dele af legetøjet de er reguleret vil give producenterne et overblik over hvilke stoffer, der skal fokuseres på at undgå.

Eksempel til skema:

Stofnavn	CAS nr	Koncentrationsgrænse (Maks.)	R-sætning	Materiale
Nitrosaminer		0,01 mg/kg		Gummi
Acrylonitrile	107-13-1	1 1,5 g/kg i ubehandlede fibre	CARC2;R45 F;R11 T;R23/24/25 XI;R37/38-41 R43 N;R51/53	Tekstiler, skin og læder

7 Analyse av kommentarene samt endringer etter høring

Hovedpunkter i høringskommentarene

For omfattende krav. Det er ytret ønske om å vite hva som er forskjellig fra myndighetskrav. Kravene er veldig omfattende for sammensatte leker. I det nye forslaget er myndighetskravene satt først i dokumentet, og for tekstiler er kravene endret og forenklet. Men det er fortsatt mange krav til sammensatte leker.

Parfyme/lukt. Myndigheter og forbrukerorganisasjoner ønsker forbud mot parfyme i alle leketøy (0-14 år). Bransjen ønsker ikke forbud mot parfyme for noen leketøy (i høringsforslaget er det forbud mot parfyme i leketøy for barn 0-3 år og strenge krav for øvrige leker). I det nye forslaget er det satt krav til totalforbud mot parfyme/lukt i alle svanemerkede leketøy.

Ftalater. Forbrukerorganisasjonene støtter forslaget til forbud mot alle ftalater. Bransjen mener vi skal følge myndighetene. Kravet er ikke endret etter høring.

VOC. Det etterlyses strengere krav til VOC. Det har vi ikke innført i denne versjonen av kriteriene, med unntak av de kravene til løsningsmiddel som allerede sto i høringsforslaget.

PVC. Bransjen har gitt svar. De kritiserer våre argumenter for å forby PVC både i produktet og i emballasjen. Kritikken går i hovedsak på at vi stiller strenge krav til PVC som material, men ikke til øvrige materialer. Kravet er ikke endret etter høring.

Tekstiler. Det er ytret ønske om strengere krav til kjemikalier, og krav om økologisk bomull. Kravet er endret etter høring.

Kvalitet. Det er flere hørings-svar som etterlyser krav til kvalitet. Det er ikke tatt med i denne versjonen av kriterie. Se bakgrunnsdokumentet.